

نظریه‌ها و روش‌های طراحی معماری

مؤلفین:

محمد رضا لیلیان

مهدیه عابدی

پرهام بقایی

مریم بهرامی

انتشارات آزادپیما

۱۳۹۴

عنوان و نام پدید آور : نظریه ها و روشهای طراحی معماری/مؤلفین محمد رضا لیلیان...[و دیگران]

مشخصات نشر : تهران، آزادپیم، ۱۳۹۴

مشخصات ظاهری : ۳۹۰ ص. مصور، جدول، نمودار.

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۶۶۲۶-۰۷-۹ ۹۷۸-۶۰۰-۶۶۲۶-۰۷-۹ ۳۰۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی : فیا

یادداشت : مؤلفین محمدرضا لیلیان، مهدیه عابدی، پرهام بقایی، مریم بهرامی

یادداشت : کتابنامه : ص. ۳۸۳.

موضوع موضوع : معماری - ایران - طراحی : معماری - طراحی

شناسه افزوده : لیلیان، محمدرضا، ۱۳۶۱ -

رده بندی کنگره : ۱۳۹۴ ن ۶ NA2750/

رده بندی دیویی : ۷۳۹

شماره کتاب شناسی ملی : ۳۸۸۷۶۴۶

نظریه ها و روش های طراحی معماری

مؤلفین : محمدرضا لیلیان...[و دیگران]

ویراستار : بهناز جهانبخش

ناشر : آزادپیم

صفحه آرا : شراره رستمی

لیتوگرافی : چاووش/چاپ : جام طلایی/صحافی : کیمیا

نوبت چاپ : اول ۱۳۹۴

شمارگان : ۱۰۰۰ نسخه

قیمت : ۳۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۶۲۶-۰۷-۹

تهران، میدان انقلاب، خیابان کارگر جنوبی، خیابان روانمهر

بن بست دولتشاهی، پلاک ۶، کدپستی: ۱۳۱۴۶۱۳۹۴۱

ایمیل: azadpeyma.pub@gmail.com

تلفن: ۶۶۹۶۱۲۵۹- تلفکس: ۶۶۴۱۰۳۷۱

۹	تقدیر و تشکر
۱۰	دیاچه
۱۵	فصل اول کلیات و تعاریف
۱۶	۱-۱- مقدمه
۱۷	۲-۱- نظریه و مباحث مرتبط با نظریه
۱۷	۱-۲-۱- معنای لغوی نظریه در فرهنگ‌های لغات
۱۷	۱-۱-۲-۱- فرهنگ لغات آکسفورد
۱۹	۱-۱-۲-۱- فرهنگ لغات مریام وبستر (۱۹۹۲)
۲۰	۱-۱-۲-۱- دایرةالمعارف بریتانیکا
۲۱	۲-۱-۲-۱- لغت‌نامه دهخدا
۲۱	۲-۲-۱- مبانی نظری معماری (نظریه معماری)
۲۱	۳-۲-۱- الگوواره (پارادایم)
۲۴	۴-۲-۱- تغییر الگوواره
۲۴	۵-۲-۱- الگوها
۲۶	۶-۲-۱- زبان الگو در معماری
۲۸	۳-۱- رویکردهایی به تعریف معماری، فضا و مکان در معماری
۲۹	۱-۳-۱- دیدگاه‌های مرتبط با تعریف معماری
۳۵	۲-۳-۱- فضا در معماری
۳۹	۳-۳-۱- مکان در معماری
۴۰	۴-۱- تفکر و خلاقیت در معماری
۴۱	۱-۴-۱- اندیشیدن
۴۲	۲-۴-۱- خلاقیت
۴۴	۳-۴-۱- خلاقیت در معماری
۴۸	۴-۴-۱- تکنیک‌های خلاقیت
۵۱	۵-۱- طراحی و رویکردهای آن در معماری
۵۲	۱-۵-۱- طراحی در معماری

۵۳	۱-۵-۲- ایده در معماری
۵۶	۱-۵-۳- کانسپت
۵۷	۱-۵-۴- اسکیس
۵۷	۱-۵-۵- فرم در معماری
۵۹	۱-۵-۶- کاربرد استعاره و تمثیل در طراحی
۹۵	۱-۶- نظریه زیبایی‌شناسی
۶۵	فصل دوم نظریه و نظریه‌پردازی
۶۶	۲-۱- مقدمه
۶۷	۲-۲- نظریه
۷۰	۲-۲-۱- ویژگی‌های یک نظریه علمی
۷۰	۲-۲-۱-۱- معیارهای منطقی
۷۱	۲-۲-۱-۲- معیارهای تجربی
۷۲	۲-۲-۱-۲- معیارهای تاریخی
۷۲	۲-۲-۲- نظریه در علوم انسانی
۷۵	۲-۲-۳- نظریه‌پردازی
۷۶	۲-۳- فرضیه
۷۸	۲-۴- نظریه معماری
۷۹	۲-۴-۱- نظریه اثباتی
۷۹	۲-۴-۲- نظری محتوایی
۷۹	۲-۴-۳- نظریه محیط طبیعی
۷۹	۲-۴-۴- نظریه انسان-محیط
۸۰	۲-۴-۵- نظریه محتوایی (محیط و رفتار انسان)
۸۰	۲-۴-۶- نظریه رویه‌ای
۸۰	۲-۴-۷- نظریه رویه‌ای (روش‌شناسی طراحی)
۸۰	۲-۴-۸- نظریه هنجاری
۸۱	۲-۵- جایگاه امور عملی معماری در بحث نظریه‌ها
۸۱	۲-۶- ارتباط نظریه معماری با سایر رشته‌ها
۸۲	۲-۷- ارتباط معماری و نظریه معماری
۸۲	۲-۸- رابطه نظر و عمل
۸۳	۲-۹- رابطه نظریه و شبه‌نظریه
۸۵	۲-۹-۱- اندیشه‌های پراکنده
۸۶	۲-۹-۲- پیدایش اندیشه راهبر و شکل‌گیری شبه‌نظریه
۸۶	۲-۹-۳- تردیدها در شبه‌نظریه

۸۶	۴-۹-۲- فروپاشی تحول (پیدایش نظریه) و یا بسط شبه نظریه
۸۶	۵-۹-۲- تردیدها در نظریه
۸۶	۶-۹-۲- زوال و یا بسط نظریه
۸۷	۱-۱۰-۲- مراحل تکوین پارادایم نو
۹۰	۱۱-۲- نتیجه گیری
۹۱	فصل سوم ارتباط نظریه معماری با علوم مختلف
۹۲	۱-۳- مقدمه
۹۴	۲-۲- حوزه علوم انسانی
۹۴	۳-۲- روان شناسی
۹۸	۱-۳-۳- روان شناسی عمقی
۱۰۳	۱-۳-۳-۱- ادراکات فراحی در سیستم روانکاوی یونگ
۱۰۴	۱-۳-۳-۲- کهن الگو و الگوهای باستانی
۱۰۵	۱-۳-۳-۳- سمبل و معماری
۱۰۶	۱-۳-۳-۴- شرایط شکل گیری فرم معماری در تمدنهای ناخودآگاه و خودآگاه
۱۰۹	۲-۳-۳- روان شناسی رفتارگرایی
۱۱۱	۱-۲-۳-۳- یادگیری شرطی کلاسیک یا شرطی سازی پاسخگر
۱۱۲	۲-۲-۳-۳- تأثیر روان شناسی رفتارگرایی بر طراحی معماری
۱۱۲	۳-۲-۳-۳- ارتباط رفتارگرایی با معماری
۱۱۵	۲-۲-۳-۳- تأثیر متقابل محیط بر رفتار انسان و انسان بر محیط
۱۱۶	۳-۲-۳-۳- فرایند طراحی با توجه به رفتارگرایی
۱۱۷	۳-۳-۳- روان شناسی گشتالت
۱۲۱	۱-۳-۳-۳- قانون های سازماندهی
۱۲۴	۲-۳-۳-۳- ارتباط نظریه گشتالت با طراحی معماری
۱۲۵	۴-۳- جامعه شناسی
۱۲۶	۴-۳-۱- ارتباط بین نظریه و عمل
۱۳۰	۴-۳-۲- بنیانگذاران جامعه شناسی
۱۳۶	۵-۳- حوزه فلسفی
۱۳۹	۲-۵-۳- عصر روشنگری
۱۳۹	۳-۵-۳- مدرن- مدرنیسم- مدرنیته
۱۴۵	۶-۳- حوزه اقتصادی
۱۴۵	۷-۳- زیبایی شناسی و هنر
۱۴۸	۱-۷-۳- تأثیر پذیری معماری از هنرهای تجسمی به ویژه نقاشی
۱۴۸	۲-۷-۳- ارتباط هنر اسلامی و نظریه های هنری

۱۵۰	۳-۷-۳- مهمترین ادله فقدان نظریه و نظریه پردازی در هنر و معماری اسلامی
۱۵۲	۳-۷-۴- نظریات اندیشمندان اسلامی در مورد هنر و معماری
۱۵۸	۳-۷-۵- نظریات زیبایی شناسی جدید
۱۶۲	۳-۸- تاریخ
۱۶۴	۳-۸-۱- ارتباط نظریه با تاریخ
۱۸۱	۳-۹- حوزه علوم پایه
۱۸۳	۳-۹-۱- کاربرد ریاضی در معماری
۱۸۶	۳-۹-۱-۱- ریاضیات آشفته گی (هندسه فراکتال)
۱۸۷	۳-۹-۲- زیست شناسی و معماری
۱۸۸	۳-۹-۲-۱- رابطه ارگانیسم با محیط خود و قیاس آن با معماری
۱۸۸	۳-۹-۲-۲- رابطه بین فرم و عملکرد
۱۸۹	نتیجه گیری
۱۹۱	فصل چهارم نظریات طراحی معماری
۱۹۲	۴-۱- مقدمه
۱۹۳	۴-۲- نظریه پردازان طراحی معماری
۱۹۴	۴-۳- نظریات معماری در دوران غرب باستان
۱۹۴	۴-۳-۱- افلاطون (کل گرا)
۱۹۷	۴-۳-۲- ارسطو
۱۹۹	۴-۳-۳- مارکوس ویتروویوس
۲۰۱	۴-۳-۴- نظریات قرون وسطایی
۲۰۲	۴-۳-۵- لئون باتیستا آلبرتی
۲۰۵	۴-۴- تکنولوژی و تأثیرات آن در معماری
۲۰۸	۴-۵- نهضت های هنری و معماری در گرایش های امروز
۲۰۸	۴-۵-۱- کوبیسم
۲۰۸	۴-۵-۲- فوتوریسم
۲۰۸	۴-۵-۳- کنستراکتیویسم
۲۰۹	۴-۵-۴- گروه دستیل
۲۱۰	۴-۵-۵- اکسپرسیونیسم
۲۱۰	۴-۶- معماران نظریه پرداز معاصر
۲۱۰	۴-۶-۱- لویی سالیوان
۲۱۵	۴-۶-۳- لوکوربوزیه
۲۲۲	۴-۶-۴- لودویگ میس وندروهه
۲۲۶	۴-۷- نتیجه گیری

۲۲۷	فصل پنجم مبانی طراحی
۲۲۸	۱-۵- مقدمه
۲۲۹	۲-۵- اندیشه در طراحی
۲۳۱	۱-۲-۵- تفکر مولد
۲۳۲	۱-۱-۲-۵- تفکر در سیستم بسته (تفکر انتقادی)
۲۳۳	۲-۱-۲-۵- تفکر مهیج (تفکر خلاق)
۲۳۸	۳-۵- ایده
۲۴۳	۱-۳-۵- مولد اولیه
۲۵۴	۲-۳-۵- رویکردهای معماران در انتخاب مولد اولیه
۲۵۶	۴-۵- کانسپت
۲۵۹	۱-۴-۵- مقیاس‌های کانسپت
۲۶۱	۵-۵- فلسفه طراحی از دیدگاه طراح
۲۸۲	۶-۵- نتیجه‌گیری
۲۸۳	فصل ششم فرایندها و روش‌های طراحی
۲۸۴	۱-۶- مقدمه
۲۸۵	۲-۶- روند و فرایند
۲۸۸	۳-۶- فرایند طراحی
۳۰۹	۴-۶- رویکردهایی به مفاهیم محوری در فرایند طراحی
۳۰۹	۴-۶- ۱- مفهوم راه حل محوری در فرایند طراحی
۳۱۳	۴-۶- ۲- مسئله محوری در فرایند طراحی
۳۱۳	۴-۶- ۳- فضای مسئله
۳۱۷	۴-۶- ۱-۳- موانع و محدودیت‌ها
۳۱۹	۴-۶- ۴- فرایند محوری (برنامه‌ریزی و پژوهش) در طراحی
۳۲۳	۵-۶- روش‌های طراحی
۳۲۳	۵-۶- ۱- روش قیاسی / خلاقانه (آنالوژیک)
۳۲۵	۵-۶- ۱-۱- مدل‌های آنالوژی
۳۲۵	۵-۶- ۱-۲- بکارگیری شباهت‌های ذهنی و دیداری در تکمیل منابع دیداری
۳۲۸	۵-۶- ۱-۳- نقش ادراک در طراحی معماری
۳۲۹	۵-۶- ۱-۴- تأثیر خلاقیت در طراحی معماری
۳۳۳	۶-۶- سامانه‌ای / خردگرایی (سیستماتیک)
۳۳۴	۶-۶- ۱- فرایند طراحی سیستماتیک
۳۳۴	۶-۶- ۱-۱- فرایند حل مسئله
۳۳۶	۶-۶- ۲- ابزارهای حل مسئله

۳۳۶	۶-۱-۳- کنترل فرآیند حل مسأله با چرخه دمینگ
۳۴۰	۶-۷- روش پارامتریک یا مقداری
۳۴۶	۶-۷-۱ ویژگی‌های معماری پارامتریک
۳۴۶	۶-۷-۲ برنامه‌های در دست تحقیق
۳۵۰	۶-۷-۳ پروژه‌های معماری پارامتریک
۳۵۰	۶-۸- روش نمایه‌ای / داده محور (آیکونیک)
۳۵۰	۶-۸-۱ معماری آیکونیک معماری نمادین
۳۵۱	۶-۸-۲ روش طراحی آیکونیک
۳۵۱	۶-۸-۳ دسته‌بندی نشانه‌ها
۳۵۳	۶-۸-۴ شاخصه‌های طراحی آیکونیک
۳۵۶	۶-۸-۵ مزیت‌های طراحی به روش آیکونیک
۳۵۶	۶-۸-۶ معایب طراحی به روش آیکونیک
۳۵۹	۶-۹- روش طراحی پندادی (کنونیک)
۳۵۹	۶-۱۰- اصول و مفاهیم پایه معماری ایران
۳۵۹	۶-۱۰-۱ اصل سیر از کثرت به وحدت
۳۶۰	۶-۱۰-۲ اصل سیر از ظاهر به باطن (راز و ابهام در معماری)
۳۶۱	۶-۱۰-۳ اصل فراوری و انتزاع از طبیعت
۳۶۱	۶-۱۰-۴ اصل ساماندهی اهداف کارکردی، سازه‌ای و کالبدی
۳۶۱	۶-۱۰-۵ سلسله مراتب، تداوم (سلسله مراتب دسترسی) (اصل رده‌بندی فضایی)
۳۶۲	۶-۱۰-۶ درون‌گرایی
۳۶۳	۶-۱۰-۷ مرکزیت
۳۶۴	۶-۱۰-۸ انعکاس
۳۶۴	۶-۱۰-۹ هندسه
۳۶۵	۶-۱۰-۱۰ شفافیت (گستره پهنه دید)
۳۶۵	۶-۱۰-۱۱ تقارن و توازن - تباین و ناهمگونی
۳۶۶	۶-۱۰-۱۲ محورگرایی
۳۶۷	۶-۱۰-۱۳ نظم
۳۶۹	فصل هفتم نتیجه‌گیری
۳۷۰	۷-۱- مقدمه
۳۷۱	۷-۲- رویکرد آموزش طراحی معماری در ایران
۳۷۵	۷-۳- تعامل مهندسين مشاوران، پیمانکاران و کارفرمایان
۳۷۸	۷-۴- مدیریت، اجرا و ضوابط حاکم
۳۸۲	منابع و مآخذ

دیباچه

تاریخ معماری باستان، نشان می‌دهد که معماری در سرزمین‌های مختلف با فرسنگ‌ها فاصله از یکدیگر، از اصول تقریباً مشابهی پیروی می‌کرده و معماری آن‌ها بسیار به هم نزدیک بوده است، در صورتی که در آن دوران، ارتباطات بین انسان‌ها و سرزمین‌های مختلف به گستردگی دنیای امروز نبوده است. اما از دوران رنسانس به بعد، با تغییر و تحولاتی که در دیدگاه دانشمندان و هنرمندان آن دوره به وجود آمد، تغییرات شگرفی نیز در دنیای معماری پدید آمد. پیشرفت علم و دانش بشری به صورت عام در تمام حوزه‌ها از جمله فلسفه، جامعه‌شناسی، اقتصاد، روان‌شناسی، معماری و بسیاری علوم دیگر نفوذ کرد؛ در واقع می‌توان آغاز تحولات اساسی معماری را به این دوره نسبت داد. در اندک زمانی، تنوع نظریات مطرح شده، سبب شکل‌گیری انواع سبک‌ها و مکتب‌های گوناگون معماری گشت؛ که این تغییرات با پیشرفت علم و تکنولوژی همچنان ادامه دارد.

این تغییر و تحولات در معماری ایران نیز بی‌تأثیر نبوده است. با نگاهی به معماری ایران ملاحظه می‌گردد، زمانی که در کشورهای اروپایی تغییر و تحولاتی در هنر و معماری رخ می‌داد، بیشتر معماران ایرانی تنها برای عقب‌نماندن از این قافله، به کپی‌برداری صرف از نماها و ظواهر ساختمان‌های مدرن اروپایی پرداختند. به مرور زمان، اصول معماری سنتی ایران به فراموشی سپرده شد و معماران ایرانی همچنان در زمینه نحوه طراحی و برقراری ارتباط بین معماری سنتی و مدرن، با مشکلات بسیاری مواجه هستند.

امروزه نیز به دلیل تفاوت سلیقه‌ها و پیش‌داوری‌ها و ایده‌های معماران، هر کسی به سبک خاصی تمایل پیدا کرده و یا گرایش خاصی را به وجود می‌آورد و این موضوع، خود تنوع و گوناگونی بسیاری را در بناها و سبک‌ها به وجود آورده است.

اما از آنجا که سابقه معماری در ایران، به چند هزار سال قبل بازمی‌گردد و همواره در آثار بسیاری که تا به حال منتشر شده است، از معماری سنتی ایران به نیکی یاد شده و اصول و نحوه طراحی و ساختار معماری گذشته ایران ستودنی بوده است، باید این سؤال را پرسید که چرا معماری امروز ایران، هیچ ساختار و اصول مشخصی ندارد و دلیل این همه ناهمگونی و آشفته بازاری چیست؟

در طول سالیان متمادی تغییرات زیادی در تعریف معماری، معمار و فرایند طراحی معماری صورت گرفته

است و همواره معماری شهرها، بازتاب فرهنگ آن جامعه بوده است. البته طرز فکر، سیاست و حکومت حاکم نیز بی تأثیر نبوده است. معماری به معنای هنر و علم ساختمان، به عنوان یکی از هنرهای زیبا تعریف می شود؛ برخی از افراد، معماری را در بناهای یادمانی مانند مساجد، کاخ‌ها، قلعه‌ها یا کلیساهای جامع و بناهای شاخص بیان می کنند؛ بعضی نیز با دسته‌بندی ساختمان‌ها از نظر سبک و مصالح مورد استفاده در آن‌ها، سعی در تعریف خاصی از معماری دارند. البته باید اذعان نمود که معماری یک فعالیت منفرد نیست؛ بلکه مجموعه‌ای از عوامل متعدد در یک پروژه معماری به عنوان یک فرایند فعال دخیل هستند. معماری نباید تنها به عنوان قلمرو معماران دیده شود، چرا که استفاده‌کنندگان اصلی، مردم هستند و رضایت آن‌ها در درجه اول اهمیت قرار دارد. اغلب، معماران بزرگ به عنوان قهرمانانی دیده می شوند که عناصر مجسمه‌واری را خلق می کنند و این امر سبب می شود، تأکید بیشتری بر زیبایی‌شناسی داشته باشند و نیازهای مردم و عملکرد بنا، کمتر مورد توجه قرار گیرد.

در گذشته، نقش معمار، تنها طراحی بنا نبوده است؛ بلکه مانند یک مهندس عمران و شهرساز، امور نقشه‌برداری و ساختمان‌سازی نیز بر عهده معمار بود. معماران ایرانی، به عنوان عضوی از یک تیم کار می کردند و نه تنها کار طراحی، بلکه اداره کارها، کنترل مخارج، اجرا و واسطه میان کارفرمایان و مردم بودند. اما با پیشرفت صنعت ساختمان، معماران از ساختن دست کشیدند؛ و تعریف معمار نیز در نظر همگان تغییر کرد. با رشد بساز و بفروش‌ها، بسیاری بناها به صورت نظری و حدسی ساخته شدند. در بسیاری پروژه‌ها کسانی که مورد مشورت قرار می گرفتند، گاهی از مصرف‌کنندگان فاصله زیادی داشتند و این موضوع، خود مشکلات زیادی را برای معماران به وجود می آورد.

امروزه در بعضی از پروژه‌های طراحی و ساخت، کار معمار به ایجاد خطوط کلی طرح محدود شده است و جزئیات نهایی به وسیله سازنده در طول ساخت گسترش می یابد.

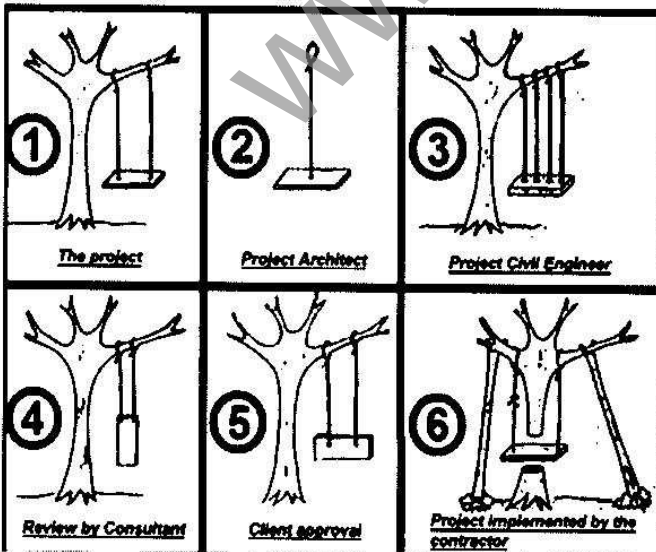
با نگاهی به طراحی‌های امروز، به خصوص در کلان‌شهرهایی مانند تهران، تأثیر بساز و بفروش‌ها، اقتصاد، کارفرمایان، مشاوران املاک، خریداران، دلالتان، مقررات شهرداری‌ها و بسیاری عوامل دیگر را نمی‌توان نادیده گرفت. آپارتمان‌هایی که هر روزه بدون هیچ اصول تعریف شده معماری و مهندسی، تنها به سود عده‌ای خاص ساخته می‌شوند؛ نمودی آشکار از این مطلب می‌باشند.

جهت ملموس‌تر شدن این مطلب، می‌توان به تصویر شماره (۱) که در ذیل آورده شده است، اشاره نمود. این تصویر، به صورت طنز، نقدی بر روند طراحی معماری در کشور ایران در حال حاضر می‌باشد که در فضای مجازی تأثیر بسزایی داشته است. هدف پروژه، طراحی یک تاب بر روی یک درخت بوده است؛ با توجه به تصویر، ملاحظه می‌گردد که طرح مهندس معمار، عملکرد و ایستایی مورد نیاز پروژه را برآورده نمی‌سازد. مهندس عمران نیز بیش از پیش به ایستایی توجه نموده است و کارایی طرح در این قسمت نادیده گرفته

شده است. در ادامه، طبق تجدید نظر مشاور و تصویب کارفرما، طرح‌های شماره ۴ و ۵ تأیید شده‌اند. در نهایت، پیمانکار به این نتیجه رسیده که، درخت باید قطع شود و سازه‌ای جداگانه برای نگهداری تنه درخت طراحی نماید و نتیجه آن طرح شماره ۶ شده است.

اگر چه این تصویر یک نقد طنزآمیز و شاید کمی اغراق باشد، اما هدف، بیان فاصله و ناهماهنگی میان طراحان، مهندسان عمران و پیمانکاران و دخالت‌های کارفرمایان در طرح‌های اجرایی می‌باشد؛ در نهایت طرحی اجرا می‌شود که نه تنها کارایی لازم را ندارد، بلکه، هزینه و مشکلات آن نیز چند برابر می‌شود. شاید علت این مسئله را باید در این دید که امروزه معماران ما اغلب، تنها در آتلیه‌های خود به طراحی می‌پردازند و در اجرای پروژه، هیچ نقشی ندارند و این طرح‌ها به دست پیمانکاران و یا بسازفروش‌هایی ساخته می‌شوند که بسیاری جزئیات طرح را متوجه نشده‌اند و در نهایت، در بسیاری از موارد، بین آنچه طراحی شده و آنچه ساخته می‌شود، فاصله زیادی به وجود می‌آید. بحث مدیریت و سازمان‌های مختلف نیز تأثیر بسزایی در این امور خواهد داشت. همانطور که در تصویر شماره (۲) ملاحظه می‌گردد، معمولاً کارهای گروهی، به درستی سازماندهی نمی‌شوند و تعداد مدیران و عوامل مدیریتی بیشتر از عوامل اجرایی می‌باشد و عدم مدیریت مناسب، سردرگمی‌های بسیاری در اجرا به وجود می‌آورد.

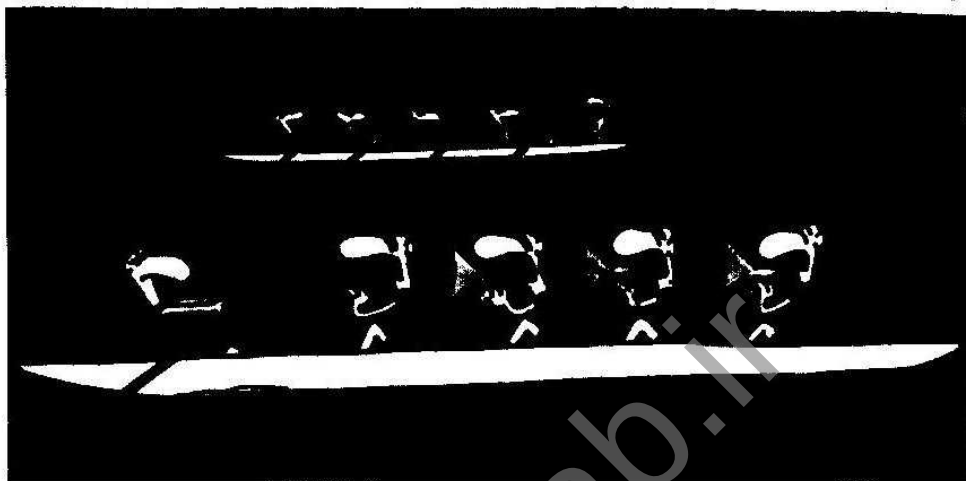
یکی دیگر از مسائلی که می‌توان بدان اشاره نمود، ضعف آموزش معماری در دانشکده‌های معماری امروز است. امروزه در اکثر دانشگاه‌ها، رشته معماری وجود دارد. دانشجویانی که اغلب حتی بدون هیچ استادی و با گذراندن یک سری دروس، به صورت نیمه‌حضوری، یا

تصویر شماره (۱): هدف، پروژه طراحی یک تاب روی درخت بوده است که روند طراحی آن را از مرحله طراحی مهندس معمار تا اجرا، می‌توان مشاهده نمود.

(منبع: درگاه اینترنتی پایگاه افسران،

تاریخ اخذ: ۹۱/۱/۲)

تصویر شماره (۲): عدم مدیریت مناسب و فقدان روحیه کار گروهی در امور طراحی و اجرا.
(منبع: درگاه اینترنتی پایگاه افسران، تاریخ اخذ: ۹۱/۱۱/۲)

غیر حضوری تحصیل می‌کنند و البته فارغ التحصیلان آن قرار است، مهندسان آینده این سرزمین باشند. البته وضعیت دانشجویها در دانشکده‌های معتبر معماری نیز تنها کمی بهتر از دانشجویان دیگر دانشگاه‌ها می‌باشد. اصولاً دانشجویان معماری در ایران، مسئله طراحی را نمی‌آموزند، بلکه مسئله زیبایی‌شناسی در اولویت آموزش آن‌ها قرار دارد. در دانشکده‌های معماری ایران بیشتر به مقوله تکنیک‌های طراحی پرداخته می‌شود تا علم طراحی معماری. این مسئله نشان می‌دهد که طراحی امروز ایران به صورت علمی نیست و آموزش طراحی معماری در ایران نیاز به یک بازنگری اساسی دارد.

پژوهش حاضر، تنها در صدد بیان یک روند تاریخی و مسائلی که در جریان معماری اتفاق افتاده است، نمی‌باشد؛ بلکه با تجزیه و تحلیل و نقد بسیاری از آثار و بیان نظریات تأثیرگذار در ایجاد سبک‌ها و تغییرات معماری، قصد دارد نگاهی اجمالی به پروسه و یا فرایند طراحی در جهان امروز و به خصوص در ایران داشته باشد تا بتواند راهکاری مناسب و اصولی در این زمینه ارائه دهد.

در این راستا، این پژوهش، تصمیم دارد تا ارتباط بین نظریه‌ها و طراحی معماری را بیان کند. بنابراین، در ابتدا، نیاز است، که به بحث نظریه و نظریه‌پردازی به صورت عام و در سایر حوزه‌های علمی پرداخته شود. سپس تأثیر این نظریه‌ها بر حوزه معماری بررسی گردد. در ادامه به شکل‌گیری نظریات معماری پرداخته می‌شود و در نهایت، روش‌ها و فرایندهای طراحی موجود در جهان معماری، بیان می‌گردد. البته شایان ذکر است که، آنچه به عنوان روش‌های طراحی، در این پژوهش از آن نام برده شده است، در واقع روش‌های

آموزش معماری در علم معماری است و در بحث فرایند طراحی معماری نیز، تنها فرایندهای طراحی، از دیدگاه صاحب‌نظران، مورد ارزیابی قرار گرفته است. از آنجا که هر پروژه‌ای با توجه به نیازها و مسائل مربوطه، مطالعات خاص خود را می‌طلبد؛ بنابراین، یک فرایند خاص، به عنوان بهترین نمونه، معرفی نشده است. چرا که ممکن است غالباً از ترکیبی از این فرایندها در طراحی، استفاده شود.

جهت توضیح بیشتر، شایان ذکر است که این پژوهش، دارای ۷ بخش می‌باشد: بخش اول شامل کلیات و تعاریفی است که سعی در توضیح و تعریفی اجمالی از اصطلاحاتی مرتبط با معماری و نظریات مرتبط با آن دارد؛ بخش دوم با عنوان نظریه و نظریه‌پردازی، به تبیین رویکردهای مرتبط با مبانی نظری، شامل نظریه، فرضیه، نظریه‌پردازی و تعامل نظریه با طراحی معماری می‌پردازد؛ در بخش سوم با عنوان ارتباط نظریه با علوم مختلف، تأثیر نظریه‌های مربوط به سایر حوزه‌های علمی (علوم انسانی، علوم اقتصاد، علوم پایه، تاریخ و ...) بر طراحی معماری بررسی می‌گردد؛ در بخش چهارم با عنوان نظریات طراحی معماری، نظریه‌پردازان معماری از دوران باستان تا دوران مدرن و نظریه‌پردازان تأثیرگذار معاصر (غربی) و تأثیر آن‌ها بر روند طراحی معماری بیان می‌شود. در بخش پنجم، مبحث مبانی طراحی، شامل آنچه در آغاز یک طراحی مطرح می‌شود و آنچه که شالوده طراحی را تشکیل می‌دهد (اندیشه و تفکر در طراحی، ایده، کانسپت، مولد اولیه، ...)، مورد توجه قرار می‌گیرد. در نهایت، بخش ششم پژوهش، به بیان فرایندهای طراحی، رویکردهای مرتبط با فرایند طراحی (راه‌حل محوری، مسئله‌محوری، فرایندمحوری) و همچنین روش‌های طراحی (روش‌های آموزش طراحی)، شامل روش طراحی آنالوژیک، سیستماتیک، پارامتریک، ایکونیک و بندادی، مورد مطالعه قرار می‌گیرد. به عنوان نتیجه‌گیری، سخن پایانی در بخش هفتم بیان می‌شود که به بحث طراحی معماری امروز ایران را پرداخته است و با آسیب‌شناسی عوامل متعدد تأثیرگذار، دلایل مشکلات طراحی معماری امروز ایران را بررسی می‌کند. با بررسی ضعف آموزش، راه‌حلهایی در جهت نحوه طراحی، ارائه می‌گردد و البته در جهت بهبود جدایی بیش از پیش معماران از دنیای واقعی (اجرا و ساخت)، پیشنهادهایی نیز ارائه می‌گردد و همچنین اشاراتی به ضعف مدیریت سازمان‌ها و قوانین و مقررات خواهد شد.

روش تحقیق در این پژوهش به صورت توصیفی - تحلیلی می‌باشد و نحوه گردآوری مطالب، کتابخانه‌ای و استفاده از پایگاه‌ها و درگاه‌های اینترنتی است.

در پایان قابل ذکر است که در ادامه این پژوهش، بحث دیگری، در حال تدوین و گردآوری است که به مسائل معماری معاصر ایران می‌پردازد و جهت تکمیل این بخش از پژوهش، به بیان نظریات معماران امروز ایرانی پرداخته و نگاهی آسیب‌شناسانه و منتقدانه به روند طراحی ایران، از دوره قاجار تا به امروز خواهد داشت.